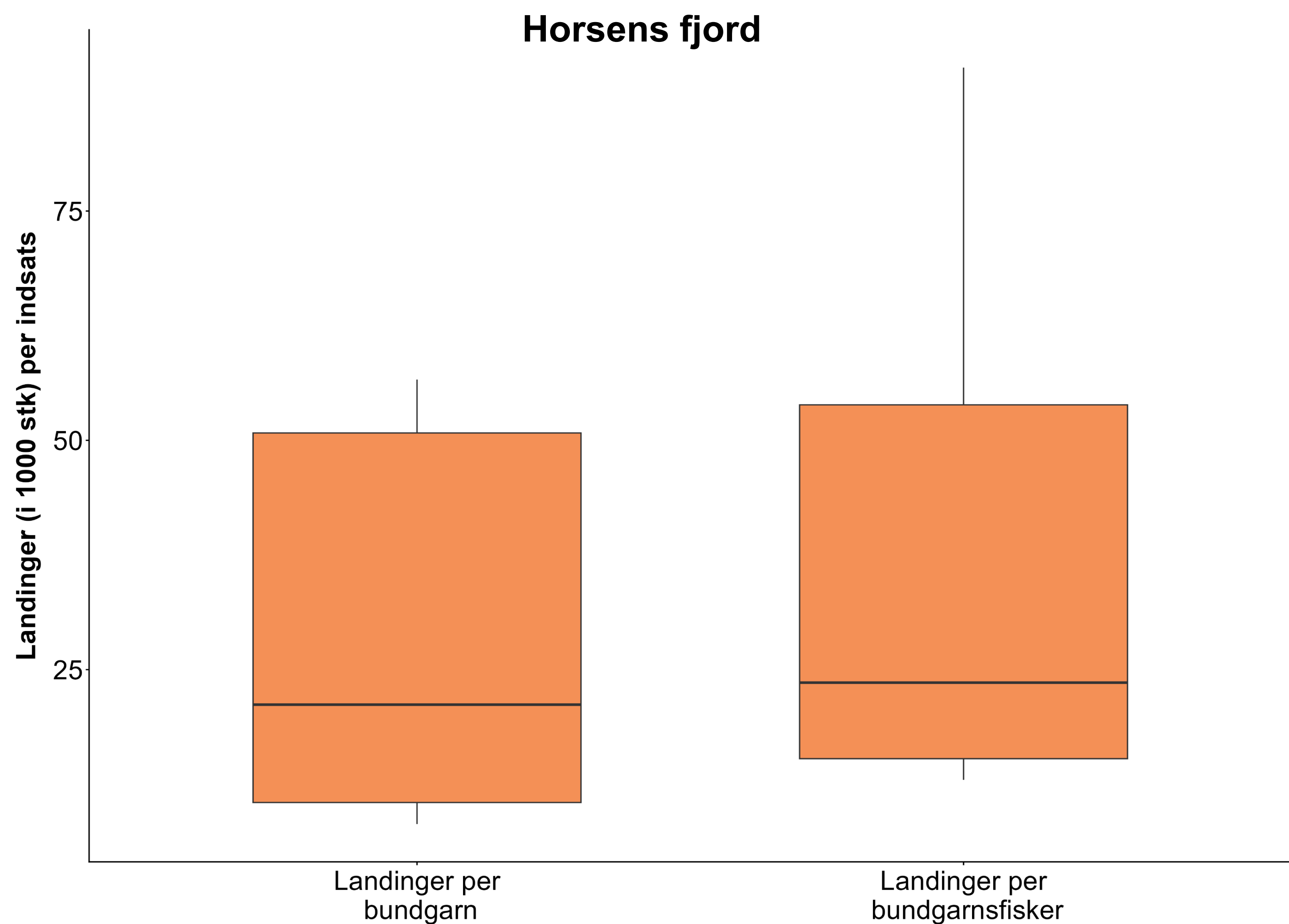

Fiskens fortid som fremtidens fundament

Thomassen, J. A.-C., Poulsen, B., Voss, J., Henriksen, O., Eigaard, O. R., MacKenzie, B. R., Hunt, G. L., van Deurs, M., 2026, Havforskermøde 2026 – Abstractbog, P1: 25.

“...i Virkeligheden findes en Mængde lokale Racer af Sild, at Østersøen har sin Silderace, der ikke, som Regel, kommer udenfor dette Farvand, Sund og Belter, sin o. s. fr.”

Om Dr. Phil J. Petersens sildeundersøger omtalt af C. F. Drechsel i Oversigt over vore Saltvandsfiskerier (1890)

Formål

Vi høre ofte at vore kystbestande er gået tilbage, men der er tit mangel på kvantitative analyser. Her undersøger vi hypotesen om at sildebestande i vore kystvande er gået tilbage ved at indhente og analysere historisk fiskeridata for fem danske fjorde og en bugt.

Sildefiskeriet i de danske kystvande i begyndelsen af 1900-tallet

Det danske sildefiskeri i begyndelsen af 1900-tallet kan opdeles i to overordnede grupper:

- **Forårsfiskeriet**, der hovedsageligt blev fisket med bundgarn, og til dels med sættegarn (sildgarn, opankret på havbunden). Bundgarnene blev typisk røgtet dagligt. Sild fanget i denne sæson blev ofte betegnet som **forårssild** eller **vårsild**.
- **Efterårsfiskeriet**, der hovedsageligt blev fisket med drivgarn (sildegarn, der driver i øvre del af vandsøjlen). Sildegarnene blev typisk sat ud ved solnedgang, drev hele natten, og røgtet ved solopgang. Sild fanget i denne sæson blev ofte betegnet **efterårssild** eller **høstsild**.

Nogle biologer (så som Dr. Phil J. Petersen) formodede dog allerede på daværende tid, at der forekom flere **lokale silderacer** indenfor samme sæson.

Sildelandinger per silderedskab (~CPUE)

Fiskerbåde trækkes på land ved Tisvildeleje i 1910. Fra Gribsskov Arkiv.

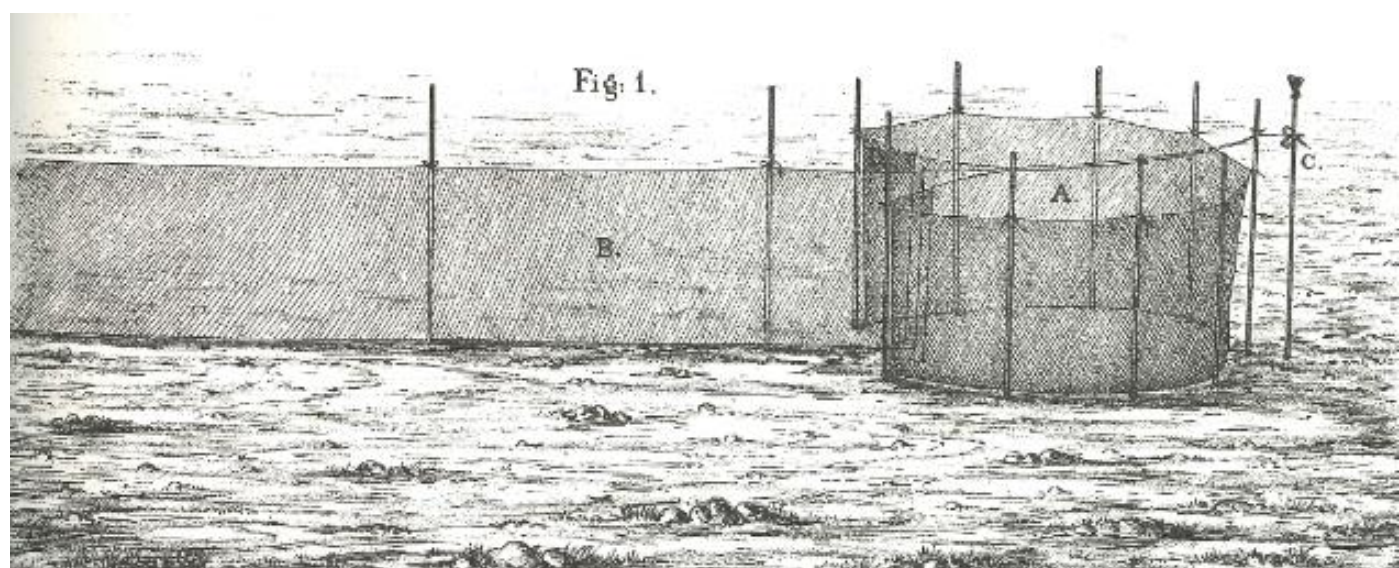

Illustration af et bundgarn, bestående af bommen (A) (også kaldt hovedet) og raden (B), fastgjort til pæle (C) nedrammet i havbunden eller opankret på anden vis. Fra Oversigt over vore Saltvandsfiskerier af C. F. Drechsel (1890)

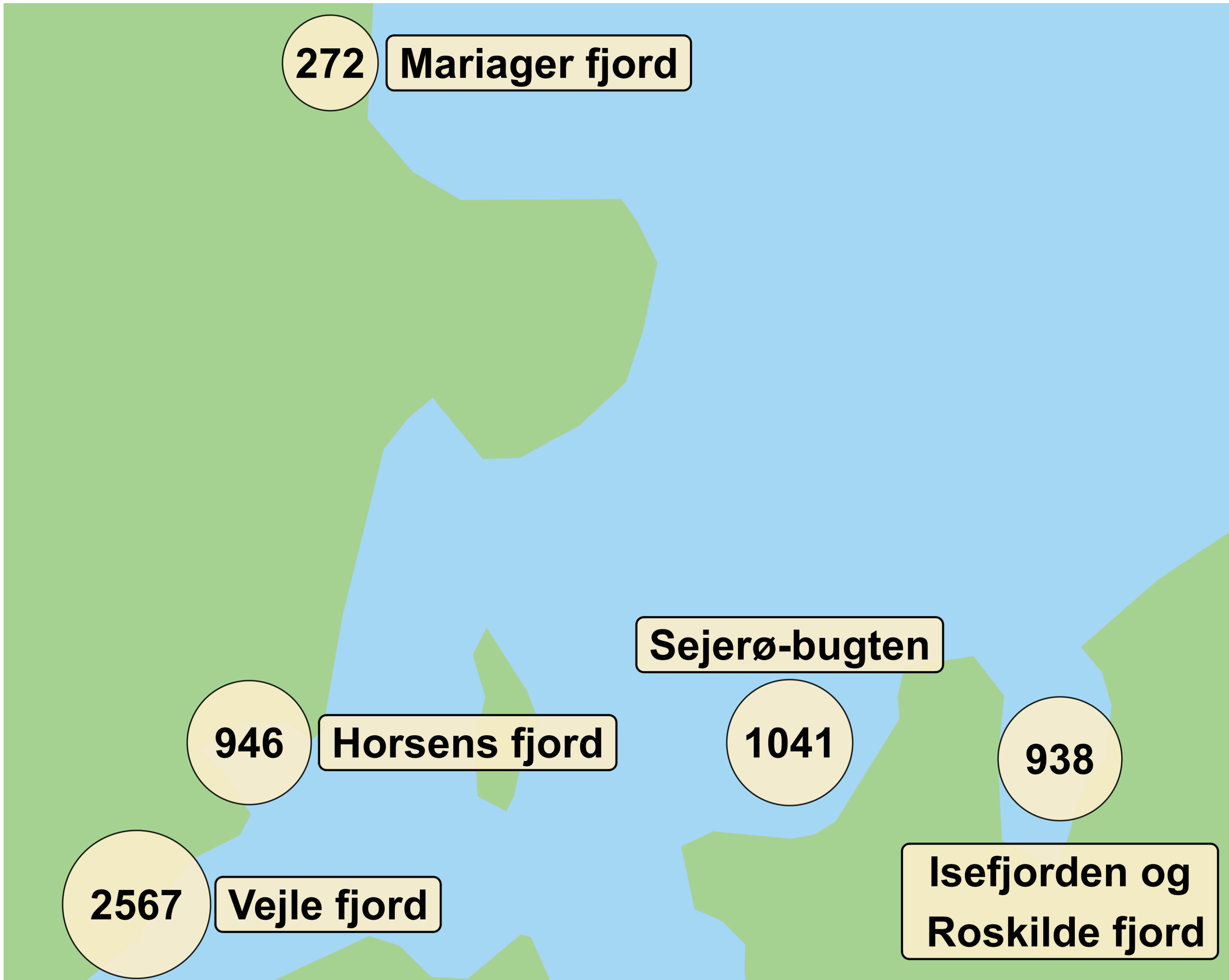

Fig. 2) Tilnærmet CPUE: Gennemsnitlig antal sild per sildegarn per år for årene 1901 til og med 1911 (fangster i bundgarn er konverteret til sildegarn ved hjælp af en udregnet konverteringsfaktor)

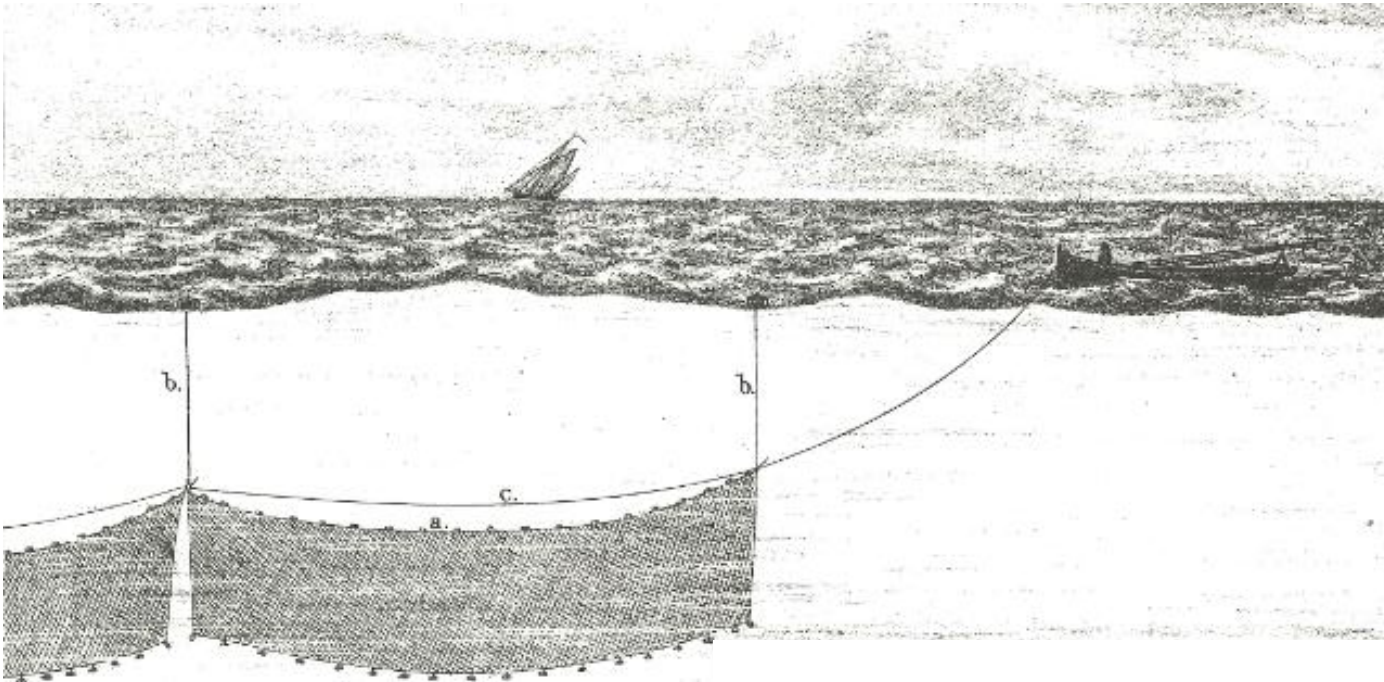

Illustration af et sildegarn (ofte betegnet næringer) udsat fra dæksfartøj, bestående af sime (a), hanke (b) og føretrosse (c) til at styre garnets position. Fra Oversigt over vore Saltvandsfiskerier af C. F. Drechsel (1890).

Støjleplads med sildegarn ved Tisvildeleje i 1918. Fra Gribsskov Arkiv.

Datagrundlag

De historiske data stammer fra de årlige Fiskeri-beretninger udgivet fra 1901 til 1911 af Landbrugsministeriet. Selvom Fiskeri-beretninger blev udgivet årligt helt frem til slutningen af 1970'erne, er det kun omkring denne periode, at fangster og indsats blev rapporteret på lokalt skala.

De moderne data stammer fra Fiskeristyrelsen, hentet via DTU Aquas database.

Konklusion

- Hørsens Fjord er der udelukkende tale om et bundgarnsfiskeri, og derfor formodes der primært at være tale om et fiskeri efter forårssild. I gennemsnit blev der landet omkring 27000 stk. sild per bundgarn om året. (**fig. 1**).
- CPUE estimaterne er en tilnærmelse til at forstå fordelingen af sild i de indre danske farvande i perioden 1901 til 1911. Her tegnes et billede af langt flere sild i Vejle fjord sammenlignet med de andre områder, hvorfra vi havde digitaliseret data (**fig. 2**).
- I Sejerø-bugten blev der i gennemsnit fanget langt flere sild i bundgarn per bundgarnsfisker i starten af 1900-tallet end der er blevet indenfor de sidste tre årtier. (**fig. 3**).

For at anvende historisk fiskeridata som grundlag for fremtidig forvaltning, anbefales det at gennemføre forsøgsfiskeri, der genmæler datidens fiskeri praksis.

Fig. 3) Fordelingen over mængden af sildelandinger (i 1000 stk.) fanget i bundgarn* per bundgarnsfisker per år for hhv. årene 1901 – 1911 og 1990 – 2020. Der er til analysen kun udtaget år, hvor både mængden af landinger og antallet af fiskere var registreret. Sejerø-bugten er det eneste område ud af de fem områder, hvor der er registreret sildefangster i bundgarn i perioden 1990-2020. *For årene 1901-1911 er sildefangsterne registreret som 'sild i bund- og sættegarn'.

